

מסמך רקע לתהליך שיתוף ציבור רחב:
אירוע שולחנות עגולים 10.9.14 | אתר התייעצות וירטואלי 11-17.9.14

נושא: חינוך פורמאלי

תתי נושאים:

- פיתוח תלמידי העיר, ברצף הגילאי, בדגש על ייזום והובלת תכניות חינוכיות חדשניות המותאמות למאה ה-21
- חיזוק האקלים החברתי והרגשי במוסדות החינוך בדגש על יחסי תלמידים-תלמידים, תלמידים-צוותי חינוך, הורים-מוסד חינוכי
- פיתוח תשתיות פיסיות וטיפוליות ההון האנושי בהתאמה להיקף העשייה ולגידול המתמשך במספר התלמידים בעיר
- מתן מענים מגוונים ברצף לאורך כל שעות היום

א. נתונים:

מספר התלמידים תושבי העיר תל-אביב - יפו מגיל 3 ועד י"ב (בכל המוסדות בעיר ובמוסדות מחוץ לעיר בהם לומדים תלמידי תל-אביב - יפו בכל מגזרי החינוך) - **72,368** תלמידים, מתוכם 57,488 תלמידים הלומדים במערכת החינוך העירונית והמשותפת.
מערכת החינוך העירונית והמשותפת (כולל החינוך המיוחד) גדלה בשנת הלימודים הנוכחית ב-1,424 תלמידים כדלקמן:

	שנת הלימודים תשע"ד	שנת הלימודים תשע"ה	גידול
גני ילדים	13,582	14,080	498
יסודי	25,143	25,984	841
על יסודי	17,339	17,424	85
סה"כ	56,064	57,488	1,424

גני ילדים - ברחבי העיר פזורות 511 כיתות גן (כולל חטיבות צעירות), מתוכן 52 כיתות גן חדשות שיפתחו השנה, כש-21 מתוכן במבנים חדשים, ו-31 כיתות במבני חינוך קיימים. ב-8 השנים האחרונות חל גידול של כ-200 כיתות גן בעיר, עלייה של 64% במספר הכיתות.

חינוך יסודי - ברחבי העיר פזורים 60 בתי ספר יסודיים בחינוך הרגיל ו-15 בתי ספר של החינוך המיוחד. כ-4,500 תלמידים עולים לכיתה א' בשנת הלימודים תשע"ה.

על יסודי - ברחבי העיר פזורים 25 בתי ספר תיכוניים בחינוך העירוני והמשותף.

מספר תלמידים בכיתה:

בגני הילדים - 31 תלמידים בכיתה

בבתי הספר היסודיים - 30 תלמידים בכיתה

בבתי הספר העל יסודיים - 26 תלמידים בכיתה בחטיבת הביניים, ו-28 בחטיבה העליונה.

לשמוע להשמיע להשפיע

ב. היחידות העירוניות העוסקות, בין היתר, בנושאי חינוך פורמאלי:

מטה החינוך:

מטה החינוך שוקד על מתן מענה פדגוגי ואדמיניסטרטיבי לכל מוסדות החינוך בעיר - גני ילדים, בתי ספר יסודיים, בתי ספר על-יסודיים, חינוך מיוחד, פנימיות ומועדוני נוער. האגף מרכז ומייצג את צרכי מערכת החינוך בעיר מול גורמי עירייה נוספים ומשרד החינוך, כולל רישום וקבלה למוסדות חינוך וקידום הישגי. כל זאת תוך מתן מענה מיטבי לצורכי הקהילה והיחיד בתחום החינוך.

אגף משאבי חינוך:

אגף משאבי חינוך אחראי לתפעול השוטף של בתי ספר, גני ילדים ומתקני מינהל החינוך, כולל אחזקה, שיפוץ ופיתוח מבנים וחצרות, רכש והצטיידות, תחזוקה שוטפת, הסעת תלמידים וכן שיבוץ כוח אדם מקצועי במוסדות החינוך הפורמאלי ופיקוח עליו.

שירות פסיכולוגי חינוכי:

ברחבי העיר פזורים תחנות, מדורים ומרכזים מיוחדים של השירות הפסיכולוגי החינוכי. הפסיכולוגים החינוכיים מסייעים להורים המתלבטים בשאלות הקשורות בחינוך ילדיהם. בנוסף, מטפלים הפסיכולוגים החינוכיים ישירות בילדים ובמשפחות בסיכון. [להרחבה](#)

חינוך מיוחד:

תל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני בכל הנוגע לטיפול בילדי החינוך המיוחד, והיא שואפת להעניק לילדים אלה, מהעיר ומחוצה לה, מסגרת חינוכית המתמחה בטיפול בלקות הספציפית שלהם. לצד הטיפול הפיזי המותאם להם, מסגרות החינוך המיוחד בעיר, מעניקות לילדים אפשרות לממש את כישוריהם וכשרונותיהם וכן מכינה אותם להתמודדות עם חיי היום-יום כבוגרים בחברה.

בעיר תל-אביב-יפו קיימות מסגרות חינוכיות רבות ומגוונות הנותנות מענה לתלמידי החינוך המיוחד המתגוררים בעיר ומחוצה לה. ילדים בעלי צרכים מיוחדים מגיל 3 ועד גיל 21 משולבים במסגרות החינוך הרגיל, החינוך המיוחד לסוגיו ומסגרות משלבות אחרות. גם בתוך החינוך המיוחד קיימות אופציות שונות להשמה: גנים טיפוליים, בתי ספר כוללניים, כיתות מיוחדות בבתי ספר רגילים, כיתות לליקויי למידה וכיתות תקשורת. [להרחבה וגם](#)

מתי"א (מרכז תמיכה ישובי/אזורי):

תפקידו של מתי"א לאפשר לתלמיד עם צרכים מיוחדים לקבל במסגרת כיתה רגילה או כיתה משלבת (כיתת חינוך מיוחד המשולבת במסגרת החינוך הרגיל), טיפולים ושירותים מגוונים. הפנייה למתי"א נעשית באמצעות בית הספר בלבד.

"אכפת" - קידום ילדים ונוער בסיכון:

אכפת – המחלקה לקידום ילדים ונוער – מטפלת בילדים ובני נוער בגילאי 5-18 אשר נשרו ממערכת החינוך או שנמצאים בסכנה לנשירה ממנה. [להרחבה](#)

השכלת מבוגרים:

בעיריית תל-אביב-יפו מחלקה מיוחדת להשכלת מבוגרים, המקנה לתושבי העיר מגיל 17 ומעלה אפשרויות רבות להשלים השכלה בנושאים שונים, לקבל "הזדמנות שנייה", להרחיב אופקים ולהעשיר את הידע.

לשמוע להשמיע להשפיע

ג. מהנעשה בחמש השנים האחרונות:

גנים - לאחרונה, קובצו גני ילדים ברחבי העיר ל- 33 מרחבים חינוכיים על פי מיקום גיאוגרפי ושיוך קהילתי. הגנים פועלים בשיתוף גנים נוספים בסביבתם כיחידה ארגונית אחת בעלת רציונל ותכנית עבודה ייחודית משלה. [להרחבה](#)

יסודי- תכנית התקשוב העירונית- מציבה את טכנולוגיית המידע והתקשורת כמנוף לחדשנות חינוכית בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה, והיא מספקת מענה הולם, עדכני, טכנולוגי ופדגוגי לתלמידים ולצוותי החינוך בעיר. [להרחבה](#)

על יסודי – שילוב תוכנית (Project Based Learning) P.B.L - למידה מבוססת פרויקטים בסביבה עתירת טכנולוגיה. גישה חינוכית זו מדגישה התנסות מעשית בלמידה, איסוף וניתוח מידע ונתונים, עיסוק בפתרון בעיות ובקבלת החלטות, הבניית ידע חדש ומשמעותי ולמידה שיתופית, המתבצעת בתהליך בלתי שיגרתי ובמגוון זירות מידע ובכלל זה סביבות מקוונות ברשת. [להרחבה](#)

בניין ופיתוח מוסדות חינוך - תכניות העבודה הרב שנתיות מתעדכנות במהלך השנה על ידי מינהל החינוך והיחידה לתכנון אסטרטגי על מנת להמשיך ולתת מענה להמשך, להתפתחות הדמוגרפית של העיר תל-אביב-יפו. בשנים האחרונות אנו פועלים כדי לתת מענה להחלטת המדינה על חוק חינוך מגיל 3. בשיתוף יחידות העירייה, החברות העירוניות ומשרד החינוך, הוקמו למעלה מ-100 כיתות גן, כש 30 נוספות מתוכננות לקום בהמשך. בנוסף, מקדמת העירייה הקמת בתי ספר יסודיים נוספים, כגון בית ספר יהודה מכבי, השוכן במבנה אקולוגי וירוק, הרחבת בתי הספר הוותיקים, כגון בתי הספר היוכל רמת החי"ל ו"חסן ערפה", והקמת אולמות ספורט חדשניים ושדרוג מוסדות החינוך. [להרחבה](#)

חינוך סביבתי - הרחבת העשייה הירוקה בשלבי חייו הראשונים של הילד. [להרחבה](#)

חינוך חברתי ערכי - השנה החל מינהל החינוך מהלך להעמקת נושא ההתנדבות בקרב תלמידי העל-יסודי. [להרחבה](#)

ד. מדיניות:

מערכת החינוך בתל אביב יפו מעמידה על סדר היום, ברצף החינוכי, מגוון רחב של תכניות ופרויקטים אשר נועדו לשרת את מכלול הלומדים, ולהבטיח מיצוי מקסימאלי של יכולתם. כל זאת תוך ראייה רחבה ורב שנתית של הצרכים המתרחבים והמשתנים של תושבי העיר.

במערכת החינוך העירונית מושקעים משאבים רבים בפיתוח תשתיות המותאמות לצרכים השונים של מגוון תלמידי העיר. מטרתה של מערכת החינוך העירונית הינה לאפשר לכל תלמיד הגשמה עצמית מיטבית בתחומי החינוך וההשכלה, בסטנדרטים מובילים ברמה הארצית והבינלאומית. בכלל זאת: העלאת שיעור הלומדים ושיפור הישגיהם כבסיס להשתלבותם המוצלחת במסגרות ההשכלה הגבוהה ובשוק העבודה; מתן מענה לצרכי כל תלמידי העיר בכל תחומי החינוך (רגיל ומיוחד); קידום שוויון הזדמנויות וצמצום פערים, תוך שימת דגש על תלמידים מרקע סוציו אקונומי נמוך ותלמידים בעלי צרכים מיוחדים; טיפוח המצוינות; העצמת העיר כמובילה בתחומי ההשכלה הגבוהה והמחקר האקדמי; הפעלת מערך אינטגרטיבי רחב בתחומי תרבות ופנאי; שימור אתרי העיר, מוסדותיה ובתיה ועוד. זאת מתוך ראייה המקדמת את העשייה בתחומי חינוך, תרבות ופנאי, מכבדת את ההיסטוריה של העיר ואת מורשתה ומאתגרת צמיחה תרבותית ופיתוח תחומי העניין האישיים של באי מערכת החינוך העירונית.

חינוך מיוחד-

תל-אביב-יפו היא מרכז מטרופוליני בטיפול בחינוך המיוחד ושואפת להעניק לילדים תושבי העיר ואף מחוצה לה, מסגרת חינוכית המתמחה בלקות הספציפית שלהם. לצד הטיפול הפיזי, מסגרות החינוך המיוחד מכינות את הילדים להתמודדות עם חיי היום יום כבוגרים. חלק מפעילות זו בא לידי ביטוי בהגשתם לבחינות הבגרות.

לשמוע להשמיע להשפיע

עיריית תל-אביב-יפו מעניקה מגוון איכותי של מענים ייחודיים לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים, כדי לאפשר לכל ילד, מהעיר ומחוצה לה, ללמוד במסגרת חינוכית המתמחה בטיפול בלקותו. במסגרת זו הקימה העירייה מערך לאיתור מוקדם ולתמיכה רב תחומית בילדים אלה ובמשפחותיהם, פיתחה תכניות מיוחדות לתלמידים מתקשים אשר יכולים להשתלב במערכת החינוך הרגילה והרחיבה את המערך הטיפולי – רגשי ביועצים חינוכיים ופסיכולוגים.

פרויקטים עירוניים-

העירייה מפעילה לאורך השנה פרויקטים עירוניים בבתי הספר היסודיים. פרויקטים אלו מקדמים הישגים לימודיים וחברתיים, מעניקים מבט נוסף על התכניות המופעלות בבתי הספר ומרחיבים את מגוון הפעילויות ואופני הלמידה המוענקים לתלמידים. [להרחבה](#)

העשרה ותגבור-

היחידה לתגבור והעשרה מתמקדת בקידום הישגים לימודיים, שוויון הזדמנויות וצמצום פערים במערכת החינוך העירונית, תוך שימת דגש על ילדים בסיכון ועל פיתוח זהות יהודית וישראלית. [להרחבה](#)

ה. תכניות ייחודיות:

תכנית התקשוב העירונית בחינוך היסודי -

תכנית התקשוב העירונית הינה תכנית רב שנתית, שהוגדרה כתכנית הדגל של מערכת החינוך העירונית בשנים הקרובות. התכנית, הנכנסת לשנתה הרביעית, מציבה את טכנולוגיית המידע והתקשורת כמנוף לחדשנות חינוכית, בתהליכי ההוראה, הלמידה וההערכה, והיא מספקת מענה הולם ועדכני, טכנולוגי ופדגוגי לאוכלוסיית הלומדים ולצוותי החינוך בעיר.

התכנית כוללת פיתוח תשתית תקשורת, מחשבים ומידע, ובמסגרתה מוכשרים עובדי ההוראה לעבודה בסביבה מתקשבת. לתמיכה וריכוז בתהליכי הלמידה הוקם פורטל חינוכי עירוני המשמש את התלמידים, הוריהם והצוותים החינוכיים. הלימודים במסגרת תכנית זו מעמיקים את העניין והקשר של התלמידים לנלמד בכיתה ויוצרים נגישות וזמינות למגוון רחב של מקורות מידע.

פתיחת מרכז העשרה למחוננים -

השנה יחל לפעול מרכז העשרה צומח לתלמידים מחוננים בעיר. המרכז החדש יפעל יום בשבוע, במוזיאון ארץ ישראל, עבור התלמידים המחוננים, וכן יפעיל מסגרת בשעות אחה"צ לתלמידים מצטיינים. לצד תכנית ההוראה, יינתן מענה גם בתחום רכישת מיומנויות חקר וחשיבה מסדר גבוה ורכישת כישורים חברתיים, תוך התייחסות לפן הרגשי של התלמידים.

אייפדים בחינוך המיוחד-

מערכת החינוך המיוחד בתל-אביב-יפו היטיבה לזהות את היתרונות הרבים, המגוונים והמשמעותיים בשימוש באייפדים, לקידום הישגיהם של מתבגרים עם אוטיזם ופיגור, בעיקר לקראת סיום המסגרת החינוכית ולקראת מעבר לחיים עצמאיים.

טיפוח מצוינות -

העירייה משקיעה בטיפוח תלמידים בעלי כישורים ויכולות יוצאות דופן מתוך חתירה למצוינות ולמימוש מלוא הפוטנציאל שלהם במערכת החינוך העירונית. המענים העירוניים למצוינות הינם חוצי מגזרים וניתנים למגוון הגילים:

יסודי:

לשמוע להשמיע להשפיע

- "מנהיגות צעירה" מעודדת תלמידים להוביל יזמות ומנהיגות בנושאים חברתיים. המשתתפים בתכנית, תלמידי מועצות התלמידים, פועלים ומתנדבים בבית הספר ובקהילה.
- תכנית "מצוינות 2000" מכשירה מורים למקצועות המדעים והמתמטיקה להוראת תלמידים מצטיינים.
- "אדם וסביבה מגלים, חיים, שומרים" - תכנית מצוינות לכיתות ה' ו' מ-11 בתי ספר בעיר במוזיאון ארץ ישראל, המזמנת מתנסים התלמידים בלמידה בדרך החקר ובהפעלת מגוון אינטליגנציות, תוך פיתוח מחויבות ומעורבות חברתית.
- מצוינות חברתית – פיתוח מנהיגות חברתית וסביבתית. בעשור האחרון פועלת בעיר קבוצת מנהיגות צעירה של תלמידים מכל בתי הספר בעיר, במטרה לקדם ערכים חברתיים.

על יסודי-

- האולימפיאדה העירונית למתמטיקה - מדי שנה מקיימת העירייה את האולימפיאדה העירונית למתמטיקה, בהשתתפות מאות תלמידי חטיבות הביניים, מ-16 בתי ספר תיכוניים בעיר.
- השתלמות P.B.L - למידה חדשנית מבוססת פרויקטים, בתכנון וביישום פרויקטים, המתבצעת בתהליך בלתי שגרתי ובמגוון זירות מידע ובכלל זה סביבות מקוונות ברשת. התכנית כוללת התנסות מעשית בלמידה, איסוף וניתוח מידע ונתונים, עיסוק בפתרון בעיות ובקבלת החלטות, הבניית ידע חדש ומשמעותי, למידה שיתופית. [להרחבה](#)

ו. אתגרים לשנים הבאות:

- המשך העדפה מתקנת ביפו - בדגש על פיתוח תהליכים משמעותיים בנושאי חינוך, קהילה, חברה ורווחה.
- התאמת התשתיות במערכת החינוך לצרכים המשתנים בעידן הדיגיטלי של המאה ה-21.
- יצירת אקלים בית ספרי מיטבי.
- יצירת מגוון מענים לנוער, בדגש על שכונות הדרום-דרום מזרח ויפו.

להרחבה

